

Številka: Up-472/15-13
Up-473/15-13
Datum: 14. 11. 2017

SKLEP

Senat Ustavnega sodišča je v postopku za preizkus ustavnih pritožb, ki ju je vložil prof. dr. Rudolf Hoehn Saric, Združene države Amerike, ki ga zastopata mag. Pavla Sladič Zemljak in dr. Jorg Sladič, odvetnika v Ljubljani, na seji 14. novembra 2017

sklenil:

- 1. Ustavni pritožbi zoper sodbi Upravnega sodišča, Oddelka v Mariboru, št. II U 186/2013 z dne 21. 1. 2015 in št. II U 473/2013 z dne 21. 1. 2015 se sprejmeta v obravnavo.**
- 2. Ustavni pritožbi zoper sklepa Vrhovnega sodišča št. X Ips 44/2015 z dne 13. 5. 2015 in št. X Ips 45/2015 z dne 13. 5. 2015 se ne sprejmeta.**

OBRAZLOŽITEV

1. Upravno sodišče je z izpodbijanima sodbama zavrnilo tožbi zoper odločbi upravnega organa prve stopnje o zavrnitvi zahtev za denacionalizacijo premoženja, ki je bilo pritožnikovi materi podržavljeno na podlagi Odloka o prehodu sovražnikovega imetja v državno svojino, o državnem upravljanju imetja odsotnih oseb in o zasegi imetja, ki so ga okupatorske oblasti prisilno odtujile (Uradni list DFJ, št. 2/45 – v nadaljevanju Odlok AVNOJ). Tudi po presoji sodišča pritožnik skladno z drugim odstavkom 10. člena v zvezi z 12. členom Zakona o denacionalizaciji (Uradni list RS, št. 27/91-I, 31/93, 65/98 in 66/2000 – v nadaljevanju ZDen) ni upravičen do denacionalizacije, ker je imela njegova mati za odvzeto premoženje pravico dobiti odškodnino od Republike Avstrije na podlagi Pogodbe o poravnavi škode izgnancem, preseljencem in pregnancem, o ureditvi drugih finančnih vprašanj in vprašanj s socialnega področja (t. i. Finančna in izravnalna pogodba – v nadaljevanju FIP),¹ ki

---

¹ *Vertrag zwischen der Republik Österreich und der Bundesrepublik Deutschland zur Regelung von Schäden der Vertriebenen, Umsiedler und Verfolgten, über weitere finanzielle*

sta jo 27. 11. 1961 sklenili Zvezna republika Nemčija (v nadaljevanju ZR Nemčija) in Republika Avstrija, ter zakonov, ki jih je na podlagi te pogodbe sprejela Republika Avstrija (v nadaljevanju izvedbeni predpisi).² Po mnenju sodišča je namreč podlaga za odškodovanje v smislu drugega odstavka 10. člena ZDen tudi mednarodna pogodba, ki je ni sklenila FLRJ oziroma SFRJ (v nadaljevanju nekdanja Jugoslavija) ali ta k njej ni pristopila, če je imel "razlaščenec" na njeni podlagi možnost v tuji državi pridobiti odškodnino, ki je imela temelj v odvzetem premoženju v nekdanji Jugoslaviji. Če je obstajala (četudi le načelna) pravica dobiti odškodnino od tuje države, je denacionalizacijski zahtevek na podlagi ZDen v celoti izključen celo, če upravičenec odškodnine od tuje države sploh ni prejel. FIP, ki sta jo ZR Nemčija in Republika Avstrija sklenili z namenom ureditve odprtih finančnih vprašanj v zvezi s časovnim obdobjem od 13. 3. 1938 do 8. 5. 1945, je vzpostavila pravno podlago za ureditev odškodnine za premoženjsko škodo, ki je v tem obdobju nastala osebam, opredeljenim v Prilogi 1 FIP. Z zakoni, ki jih je sprejela za izvedbo te pogodbe, je Republika Avstrija odškodovanje teh oseb uredila v polju svoje proste presoje. Ker opredelitev predmeta poddržavljenja v določbah Odloka AVNOJ, ki so bile podlaga za zaplembo premoženja pritožnikove matere, kaže na reparacijski značaj tega predpisa, spada premoženje, ki je bilo poddržavljeno na njegovi podlagi, v okvir premoženja, za katerega je FIP predvidevala odškodnino. Za presojo, da je imela pritožnikova mati pravico dobiti odškodnino na podlagi FIP in izvedbenih predpisov, po mnenju sodišča zadošča že, da je spadala v krog oseb, ki so bile v Prilogi 1 FIP določene kot upravičenci do odškodnine, saj FIP ni določala, da so iz tega kroga izključene osebe, ki niso izpolnjevale pogojev, ki so jih za priznanje odškodnine določali izvedbeni predpisi (npr. dohodkovni cenzus). Zato upravna organa tudi nista bila dolžna ugotavljati, kakšne konkretne pravice bi pritožnikovi materi šle po avstrijskih predpisih, saj bi to pomenilo določanje odškodnine po teh predpisih, kar bi presehalo odločanje na podlagi ZDen. Organi odločanja tudi niso vezani na potrdila avstrijskih državnih organov o tem, ali je imela oseba pravico dobiti odškodnino od Republike Avstrije, saj gre za potrdila o tujem pravu v smislu 12. člena Zakona o mednarodnem zasebnem pravu in postopku (Uradni list RS, št. 56/99 – ZMZPP) oziroma 7. člena Evropske konvencije o obvestilih o tujem pravu (Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o obvestilih o tujem pravu, Uradni list RS, št. 20/98, MP, št. 4/98 – MEKOTP), ki lahko potrjujejo le obstoj veljavne pravne podlage za pridobitev odškodnine od Republike Avstrije. Kolikor iz njih izhaja, da oseba na podlagi FIP in izvedbenih predpisov ni imela pravice do odškodnine, pa taka potrdila pomenijo le

---

Fragen und Fragen aus dem sozialen Bereich (Finanz- und Ausgleichsvertrag, BGBl, št. 76/62).

² Sodišče se v zvezi s tem sklicuje na Zakon o razširitvi področja uporabe Zakona o povračilu škode zaradi okupacije z dne 13. junija 1962 (*Erweiterung des Anwendungsbereiches des Besatzungsschäden- und des Kriegs- und Verfolgungssachschädengesetz*, BGBl, št. 176/62 – v nadaljevanju KVSG/62), Zakon o povrnitvi škode preseljencem in pregnancem z dne 13. junija 1962 (*Umsiedler- und Vertreibenen- Entschädigungsgesetz*, BGBl, št. 177/62 – v nadaljevanju UVEG) in Zakon o prijavi premoženjskih škod, ki so nastale zaradi razselitve ali izгона z dne 14. decembra 1961 (*Anmeldegesetz*, BGBl, št. 12/62 – v nadaljevanju Zakon o prijavi škode).

nezavezujoče mnenje avstrijskega organa o določitvi odškodnine, ki ga je ta organ utemeljil na avstrijski izvedbeni zakonodaji.

2. Pritožnikovi reviziji zoper sodbi Upravnega sodišča je Vrhovno sodišče zavrglo kot nedovoljeni. Po presoji sodišča pritožnik z navedbami v revizijah ni izkazal uveljavljanih pogojev za dovoljenost revizij iz drugega odstavka 83. člena Zakona o upravnem sporu (Uradni list RS, št. 105/06, 62/10 in 109/12 – ZUS-1), saj ni zadostil trditvenemu in dokaznemu bremenu glede izpolnjenosti vrednostnega pogoja za dovoljenost revizije zoper sodbo Upravnega sodišča št. II U 186/2013 in tudi ne (v revizijah zoper obe izpodbijani sodbi Upravnega sodišča) zatrjevanih hudih posledic, ki naj bi jih zanj imeli v upravnem sporu izpodbijani upravni odločbi. Edino v revizijah dovolj konkretno in določno opredeljeno pravno vprašanje pa po presoji revizijskega sodišča ni pomembno za odločitev v zadevah, v katerih sta bili izdani izpodbijani sodbi, saj je nanj Vrhovno sodišče odgovorilo že v več svojih odločitvah.

3. Pritožnik Upravnemu sodišču očita kršitev pravic iz drugega odstavka 14. člena, 22., 23. in 33. člena Ustave, prvega odstavka 6. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP) in 1. člena Prvega protokola k EKČP. Zatrjuje, da mu je z razlago tujega prava, ki nima temelja v pravnem redu matične države, odreklo pravico do denacionalizacije ter ga glede možnosti uveljavljanja upravičenj iz naslova denacionalizacije brez razumne pravne utemeljitve in v nasprotju z ZDen prikrajšalo za enako obravnavo v primerjavi z drugimi upravičenci do denacionalizacije. Sodišču očita, da stališča, po katerem pomenijo pravno podlago v smislu drugega odstavka 10. člena ZDen tudi mednarodne pogodbe, ki jih ni sklenila nekdanja Jugoslavija, ni utemeljilo na nobeni mednarodnopравни analizi. Pravica dobiti odškodnino v smislu drugega odstavka 10. člena ZDen naj bi izhajala iz pravice posameznika do denacionalizacije, ki jo je (po mehanizmu *endossement*) prevzela tuja država. Ta pravica naj bi nastala le na podlagi izrecnih pogodbenih določb, v katerih sta se država, ki je premoženje podržavila, in država, katere državljanstvo ima razlaščenec, dogovorili, da slednja razlaščenec plača odškodnino za odvzeto premoženje, pri čemer pa mora taka volja držav pogodbenic izrecno izhajati tudi iz same pogodbe.³ FIP naj ne bi bila taka pogodba, saj naj bi urejala le razmerja med ZR Nemčijo in Republiko Avstrijo in naj bi zato veljala le med tema dvema državama (*inter partes*). Skladno s 34. členom Dunajske konvencije o pravu mednarodnih pogodb (Uradni list SFRJ, MP, št. 30/72, in Uradni list RS, št. 35/92 – v nadaljevanju Dunajska konvencija)⁴ naj ta pogodba Republike Slovenije ne bi zavezovala niti kot pravne naslednice nekdanje Jugoslavije, saj ta ni bila njena podpisnica. Vprašanje učinka in uporabe FIP naj bi bilo pravno vprašanje in del razlage tujega prava. To pa naj bi se

³ Pritožnik navaja, da takšne določbe vsebujeta npr. E. točka 74. člena Mirovne pogodbe z Italijo (Uradni list FLRJ, št. 104/47) in drugi odstavek 27. člena Državne pogodbe o vzpostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije z dne 15. 5. 1955 (Uradni list FLRJ, MP, št. 2/56 – ADP).

⁴ Nov prevod Dunajske konvencije je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 87/11, MP, št. 13/11.

skladno s splošno uveljavljenim načelom razlagalo tako, kot ga razlagajo in uporabljajo organi matičnih (tujih) držav. Pritožnik Upravnemu sodišču očita, da je FIP in izvedbene predpise razlagalo ne le drugače, kot jih razlagajo avstrijski državni organi, temveč tudi v nasprotju z uveljavljenimi načeli razlage mednarodnih pogodb, določenimi v Dunajski konvenciji. Zato naj bi izpodbijani sodbi temeljili na samovoljni in z uveljavljenimi metodami razlage mednarodnega prava neskladni razlagi FIP. Upravno sodišče naj ne bi upoštevalo, da je FIP po volji držav pogodbenic urejala plačilo odškodnin, ki so imele značaj socialnih dajatev, in da že zato ta pogodba ne more pomeniti pravne podlage za odškodovanje v smislu drugega odstavka 10. člena ZDen. Namen FIP in na njeni podlagi sprejetih KVSG/62, UVEG in Zakona o prijavi škode naj ne bi bila ureditev odškodnin za premoženje, ki ga je podržavila nekdanja Jugoslavija, temveč ureditev izplačila socialno naravnanih odškodnin, ki naj bi v Avstrijo pregnanim osebam omogočile ekonomsko integracijo. Takega namena po pritožnikovem mnenju ni mogoče primerjati (enačiti) z namenom poprave krivic zaradi krivičnega odvzema premoženja, ki ga zasleduje ZDen. Zato naj bi bilo stališče, po katerem FIP z izvedbenimi predpisi pomeni pravno podlago v smislu drugega odstavka 10. člena ZDen, v nasprotju z ZDen. Sklicevanje FIP na predpise, ki naj bi jih Republika Avstrija sprejela na njeni podlagi, naj bi kazalo, da FIP, ki ureja le razmerje med dvema tujima državama, ne pa (tudi) pravic in obveznosti fizičnih ali pravnih oseb, ni neposredno izvršljiva (*self-executing*) pogodba. Da njenih določb zoper posameznike ni mogoče neposredno uporabiti, naj bi izhajalo tudi iz 2. člena FIP, po katerem so bile do odškodnine (za škodo na gospodinjstvih predmetih in predmetih, potrebnih za opravljanje poklica) upravičene v Prilogi 1 FIP navedene osebe, in sicer le, če so izpolnjevale pogoje, določene v izvedbenih predpisih. Stališče, da je za presojo z vidika drugega odstavka 10. člena ZDen bistveno le, da je oseba spadala v krog upravičencev iz Priloge 1 FIP, ne glede na to, ali je izpolnjevala v izvedbenih predpisih določene pogoje, pa naj bi pomenilo, da je sodišče določbe FIP uporabilo neposredno. Pritožnik navaja, da so izvedbeni predpisi kot pogoj za uveljavljanje pravice do odškodnine in tudi kot pogoj za njeno pridobitev določali t. i. premoženjski cenzus, ki pa naj ga njegova mati ne bi izpolnjevala. S predložitvijo potrdila avstrijskega zveznega ministrstva za finance, ki je javna listina, naj bi pritožnik v postopku dokazoval, da njegova mati odškodnine za odvzeto premoženje od Republike Avstrije ni dobila niti je ni imela pravice dobiti. Stališče, po katerem organi odločanja niso dolžni preverjati izpolnjevanja pogojev za pridobitev odškodnine na podlagi izvedbenih predpisov, naj bi pomenilo, da je oseba po teh predpisih imela pravico dobiti odškodnino, četudi je ni mogla uveljaviti. Takšno nelogično in zato arbitrarno stališče naj bi pritožniku v nasprotju z drugim odstavkom 10. člena ZDen onemogočilo uveljavljanje upravičenj, ki mu jih daje ZDen. Stališču o neupoštevnosti potrdila pristojnega avstrijskega organa, iz katerega naj bi izhajala povsem drugačno dejansko stanje in pravni zaključek, kot izhaja iz izpodbijanih sodb, pa pritožnik očita tudi neskladje s stališčem Evropskega sodišča za človekove pravice, sprejetim v sodbi v zadevi *Buyan in drugi proti Grčiji* z dne 3. 7. 2012, po katerem nepriznavanje tujih javnih listin pomeni kršitev 6. člena EKČP in 1. člena Prvega protokola k EKČP.

4. Pritožnik izpodbija tudi sklep Vrhovnega sodišča, ki mu očita kršitev pravic iz drugega odstavka 14. člena in 22. člena Ustave. Zatrjuje, da odločitev sodišča o neizpolnjenem vrednostnem pogoju za dovoljenost revizije zoper sodbo Upravnega sodišča št. II U 186/2013 z dne 21. 1. 2015 temelji na arbitrarnem stališču, po katerem tega pogoja v primeru denacionalizacije premoženja v naravi ni mogoče izkazati s sklicevanjem na vrednost premoženja, ki izhaja iz cenitev, pripravljenih za potrebe denacionalizacijskega postopka. Ker naj bi bila skladno s tem stališčem revizija po merilu vrednosti spora dovoljena le v zadevah, v katerih se za protipravno odvzeto premoženje zahteva odškodnina, naj bi bilo to stališče ne le v očitnem nasprotju z načelom ZDen, da se podržavljeno premoženje prednostno vrača v naravi, temveč naj bi pomenilo tudi neenako (ugodnejšo) obravnavo upravičencev, ki zahtevajo vrnitev premoženja v eni od nadomestnih oblik, v primerjavi z upravičenci, ki zahtevajo njegovo vrnitev v naravi. Stališču revizijskega sodišča, po katerem za razlago FIP ni mogoče uporabiti pravil o razlagi mednarodnih pogodb, določenih v Dunajski konvenciji, ker je bila ta sprejeta šele po podpisu FIP, pa očita neskladje s stališčem Ustavnega sodišča v odločbi št. Up-547/02 z dne 8. 10. 2003 (Uradni list RS, št. 108/03, in OdlUS XII, 106), da načela in pravila razlage mednarodnih pogodb, ki so se v teoriji in sodni praksi uveljavila pred sprejetjem Dunajske konvencije, po vsebini ne odstopajo od pravil razlage, ki jih predvideva ta konvencija.

5. Senat je ustavni pritožbi zoper sodbi Upravnega sodišča sprejel v obravnavo (1. točka izreka).

6. Senat ustavnih pritožb zoper sklepa Vrhovnega sodišča ni sprejel v obravnavo, ker niso izpolnjeni pogoji iz drugega odstavka 55.b člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) (2. točka izreka).

7. Senat Ustavnega sodišča je ta sklep sprejel na podlagi drugega odstavka 55.b člena ZUstS v sestavi: predsednica senata dr. Špelca Mežnar ter člana dr. Matej Accetto in dr. Jadranka Sovdat. Sklep je sprejel soglasno.

dr. Špelca Mežnar
Predsednica senata